

A. S. S. & I. T.
 DISCURSUS THEOLOGICUS,
 De
**MERITO CHRISTI,
 AN SIT?**

Succinctè in *Græci & Asiaticè* adornatus:

QVEM

E censurâ & approbatione

ADMODUM REVERENDÆ FACULTATIS THEOLOGICÆ,
 In Regiâ Academiâ Aboënsi,

PRÆSIDE

PETRO LAURBECCHIO,

SS, TH. D. & PROFESSORE Primario,
 Acad. h. a. RECTORE.

Publicæ disquisitioni submittit

SIMON BRUMERUS,

Forfiâ Nylandus,

In Auditorio Superiori & Maximo,

Ad diem 15 Decembris Anni Christiani
 CIO. IOC. XCIV:

Impr. apud Jo. LAURENTII WALLIUM.

Dilectissime Amice.

Cum pandis CHRISTI meritum delicta re-
solvens,

Quam Te pro merito pulcra corolla manet!

FRNCS GESTRINIUS.

VIRO - JUVENI,

Erudito & morum elegantia condecorato

DN. SIMONI BRUMERO,

Sympatriotæ ac amico meo integerrimo,
hisce congratulor:

Jam specimen docti ingenii deponis, ut omnis
Hinc noscit studiis reddere vota tuis,
Macte igitur jam jam, Meritum defendere Christi,
Displicet hoc nunquam sedulitatis opus!

GABR. Forssteen.

SIMON BRUMERUS,

Per Anagramma.

REM. MURUS. NOBIS.

Centimani ut quondam captivo brachia cœlo
Injicere affectant, æthereasque sedes
Sperant, inceptis finis malè conveniebat;
Antris nam Siculis membra sepulta jacent.
Sic quoque falsa ruunt nunc dogmata Photiniana,
Sanguine queis Christi sic merito obstrepere
Parto jam pergunt; dum clara hæc scripra tueri.
Præfidis aggredieris, Magnifici & Celebris.
REM Tu sic gratam Patriæ Summoque Monarchæ
Edis, quæ grata est Castalidumque Choro.

Perg.

Perge igitur nisu doctas lustrare Camœnas,
Sic manet atque venit messis opima Tibi.
Confecto senio sis Murus utrique parenti,
Illos ne sumtus pœnituisse queat.
Gaudia factuleris Nobis quoque sanguine junctis,
Votivis optat vocibus & precibus

Affectu quam verbis prolixior
ERICUS BRUMERUS.

Alma dies boreo pulcre quæ splendet in axe,
Alma dies præsens condecorat studium,
Addictus fueras cui tempore perbene multo,
Usum jam longum forsitan inde feres.
Cum placuit doctis adeo clarescere chartis,
Atque Tibi in votis docta Minerva fuit.
Hinc capies tandem meritis condigna Brabea,
Qua meruit virtus, quæ meruere dies.

Officii declarandi ergo adposuit
ERICUS CASSELIUS.

BRUMERE, ingenii specimen dum tradere tentas
Præside sub Celso, Sacras coluisse Sorores
Te, Sacer Auraicus persentiet ordo Virorum:
Perge bonis astris, studiis incumbito cœptis,
Præmia ut accipias tandem cum fânore largo;
Sic vovet atque optat Patriotæ semper amando!
GUSTAVUS SOLITANDER.

Scandere dum satagis doctorum pulpita sacra
Scriptaque Thejologum dum Tibi mente probâ
Complacet egregius defendere vocibus, unde
Laus Tibi cum multo fânore semper adest,
Nunc grator; studiis quoque prospera fata precabor
Atque omne ut fausto Sydere vergat opus!

AND: SORSMANER.

DE
GRATIÆ DEI FUNDAMENTO,
NEMPE
MERITO CHRISTI REDEMPTORIS.

PROOEMIUM.

§.

vandoquidem GRATIA DEI *Gratium DEI Favorem & Misericordiam designat, quâ nos inde ab æterno dilexit, & præter omne nostrum meritum, per Filium suum nos sibi reconciliare & salvare constituit, secundum scripturas, 2. Timoth. i. v. 9. Rom. 3. v. 24. Eph. 2. v. 8. Rom. 11. v. 6.*

utique *Gratia DEI, ejusque dilectio & gratuita Misericordia, in uno & solo Christi Merito fundata est, Eph. 1. v. 6, 7. Gloriosa gratiâ suâ gratos nos reddidit in illo dilecto, in quo habemus redemptionem per sanguinem ipsius, remissionem peccatorum ex divite ipsius gratiâ. Quippe extra Christum nulla est erga Peccatores Gratia. Quia etiam solum Christi Meritum Justitiæ divinæ pro nobis satisfecit, nosque DEO Patri reconciliabit; Extra Christi Meritum nulla est Peccatorum justificatio. Non enim est in alio ullo salus: neque enim est aliud sub cælo nomen datum hominibus, in quo oporteat nos salvari, Act. 4. v. 12. Ille est Advocatus noster apud Patrem, JESUS Christus justus. Et ille est propitiatio pro peccatis nostris; non pro nostris autem solum, sed pro totius mundi, 1. Joh. 2. v. 1, 2. §. Hâc de causâ, postquam actum hætenus à nobis de GRATIA DEI, jam de*

Gratiæ
DEI fundamens
tum est
Meritum
Christi.

P

ME-

114 MERITO CHRISTI quoque nonnulla hinc adjicere, è re fore arbitramur: quando non modò à quibusdam Heterodoxis, vel Meritum Christi prorsus negatur, vel vis ejus ac dignitas magnam partem extenuatur; Verùm apud quosdam quoque Orthodoxos, hoc argumentum valde tenuiter & jejune, utut disputationibus & controversiis adversariorum obnoxium, invenitur pertractatum: unde non paucis variæ obortæ sunt dubitationes, cum deprehenderent *Actus Christi meritorios* adeò in angustum cogi. Nos hanc dissertationem, brevitatis studio, tribus tantum *Articulis*, *ὡς Θεῶν*, comprehendemus; nempe disquisitioni (1) *Meritum Christi AN SIT?* (2) *Ejus RATIO & NATURA que sit?* (3) *Quarum sit PARTIUM?* Sit itaque

ARTICULUS I.

MERITUM CHRISTI ALIQVOD AN SIT?

§. I.

Circa hoc momentum; quamvis *Meritum Christi*, & ex *Satisfactione* pro peccatis nostris præstità, & quoque ex nostri *Liberatione à peccati reatu, potestate Satana, mortis atque inferni*, æstimandum veniat; Photiniani tamen impias & blasphemias voces evomunt, non tantum *Satisfactionem* Christi, adeoque *Meritum* totum, simpliciter abnegantes, sed opinionem quoque anilem appellantes, superstitiosas & Papisticas fabulas olentem, imò puerilem atque ridiculum errorem. Ita Photiniani, fœtus Diaboli & excrementa (ut à non paucis nostratium Theologorum vocantur) impugnant & tollunt fundamentum Salutis, *Meritum* utpote *Christi*, quod coram DEO justos facit, quod basis est remissionis peccatorum & justificationis, dum credentibus per fidem imputatur. Quâ de causâ *problemata* evolvere sequentia foret necessarium. §.

Que

Queritur proinde Primò: Numquid dogma de Satisfactione Christi in Sacris literis habeat fundamentum, eisdemve repugnet? Prius adversarii illi strenuè negant, contendentes, nè unico quidem verbulo mentionem fieri in Sacris literis, aut hujusmodi per Christum *satisfactionis*, aut ullius rei ipsi *equivollentis*: quod utique deberet necessariò indigitari, & quidem frequentissimè, quandoquidem in Concionibus & scriptis nostris illam sine intermissione doctrinam inculcamus. Verùm, quia non tantùm *Literaliter* illud existat in Scripturis, quod ibi secundum *eosdem characteres & apices* habetur; sed illud quoque, quod *secundum equivollentiam Vocum & Phrasium* ibidem invenitur: ideòque *Satisfactionis Christi* mentionem fieri in Sacris, indubitato asserimus. Voces enim *Satisfactioni Christi equivollentes sunt*, (1) προσφορά *oblatio*, quâ Christus seipsum piacularem hostiam in arâ Crucis DEO Patri stitit, & peccata Mundi sustulit, Eph. 5. v. 2. Hebr. 9. v. 14. (2) ἱλασμός *Expiatio*, quasi piaculi seu reatus & pœnæ præstatio, vel opere ipso, vel pretio, quod in compensationem accipitur, 1. Joh. 2. v. 2. ibidem 4. v. 10. Apud Hebræos respondet Verbum *כִּפּוּר* *expiavit, mundavit à peccato*, item *פְּדוּת* *Expiatio, redemptura*; apud Græcos, λύτρον *pretium redemptionis*. (3) Ἀπολύτρωσις *Redemptio*, quæ est solutio pretii ab altero præstita, ad liberationem capti vel venditi. Namque hic quatuor concurrunt: (a) *Captivus homo*, Colos. 1. v. 13. 2. Timoth. 2. v. 26. Act. 26. v. 18. (b) *Judex Captivum detinens, DEUS*, Eph. 5. v. 2. Hebr. 9. v. 14. (c) *Redemptor, Christus*, Matth. 20. v. 28. qui Esa. 59. v. 20. Job. 19. v. 25. goël, & 1. Corinth. 1. v. 30. *redemptio* appellatur. (d) *Pretium redemptionis*, non aurum & argentum, 1. Petr. 1. v. 18. sed anima & vita, Matth. 20. v. 28. ac pretiolus sanguis Filii DEI, 1. Petr. 1. v. 19.

115
 Satisfac-
 tio
 Christi
 an in sac-
 cris lite-
 ris habe-
 at funda-
 mentum?

Negat
Photini-
ani, quâ
Christi
oblatio-
nem.

2. Excipiunt Photiniani, (α) *Ἐquipollentiam* *πρὸς Φαρισαῖς* seu *oblationis & satisfactionis* Christi, petitam esse ex *ψευδελληνείας* Scripturâ. Namque Eph. 5. v. 2. non *Oblationem* corporis, sed *Facti Christi*, intelligendam volunt; ut sit sensus, *Ipsum Factum* seu *opus Christi*, quo semetipsum pro nobis obrulit, non *ipsam Christum*, esse victimam & oblationem coram DEO; sicut Hebr. 13. v. 16. Phil. 4. v. 18. Opera beneficentiæ *victimæ & oblationes* dicuntur. Deinde Hebr. 9. v. 14. non *Oblationem Christi* per Mortem in passione, sed *Præsentationem* ejus in cælo significari ajunt; sicut *μακτάτιο pecudis* in V. T. non fuit *pars sacrificii* legalis, sed ad illud tantum *preparatio*: ut hâc ratione *Oblatio* facta dicatur, in *ingressu in Sanctuarium*, Hebr. 9. v. 24, seqq. Atqui *Respondetur*: (1) Non ipsam *Traditionem*, sed *Rem traditam*, nempe *Christum*, Eph 5. v. 2. *victimam & hostiam* dici. Scriptura enim utrumque de *Christo* dicit, & *Oblatum* esse illum, & dedisse *semetipsum* pro nobis oblationem & victimam; ut uterque *Accusativus* regatur ab eodem verbo *παρέδωκεν*, quod *Christus & tradiderit seipsum, & tradiderit in hostiam & victimam*: utrumque itaque conjunctim hîc intelligendum venit. In locis autem allegatis, *Hostiarum* quidem mentio fit, sed non *ἱλαστικῶν*, qualis *Oblatio Christi* est, sed tantum *εὐχαριστικῶν*; ceu ex contextu patet. (2) *Oblationem Christi*, Heb. 9. v. 14. in *Arâ Crucis* factam esse, 1. Petr. 2. v. 24. dicitur, cum peccata nostra pertulit in corpore suo super lignum; Quare *presentatio sola in calis*, in *ingressu celestis Sanctuarii*, hîc intelligi nequit, Hebr. 9. v. 24. ut frustra, à *μακτάτιο* & *preparatione pecudis Sacrificialis*, argumentari Photiniani instituant.

Quâ pec-
cati Ex-
piatio
nem,

3. (β) *Satisfactionis Christi & Expiationis* quod *equipollentiam* concernit, contendunt iidem, verbum *כַּפַּר* proprie esse *pice obtegere, operire*, quod Interpretes reddiderant

expi-

expiare; At translate illud notare, ratione DEI quidem, Te-
gendo condonare, ratione verò nostri, Condonationem adipisci
per obedientiam Deo præstitam: Verbum verò נָוֶן per Pu-
rificare, non satisfacere, exponi ubiq; debere. Deniqve vocem
peccati, Esa. 53. v. 6, 11, 12. Rom. 8. v. 3. 2. Corinth.
5. v. 21. non significare *Sacrificium piaculare*, sed *Rem abo-
minandam & peccatorem*, cujus instar *Christus* habitus erat.
Sed ad hæc respondetur, (1) *Capbar*, in piel קָפָר, cum pecca-
tis attribuitur, vel significat *lutionem & compensationem* pro
peccato, vel ratione applicationis, notat *mundationem à*
peccatis; atqve sic tribuitur *DEO* remittenti peccatum, *pris-
cipaliter*; *Sacerdoti*, ut *causa ministeriali*; at *Victimis*, ut *instru-
mento* remissionis divinitus ordinato, psal. 49. v. 8. Num.
35. v. 13. Proverb. 6. v. 35. 2. Sam. 21. v. 3. Levit. 17. v. 11.
Sic verbum נָוֶן, cum *nocenti* aut *victimæ* tribui-
tur, significat *luere peccata*, Gen. 43. v. 9. ibidem 31. v.
39. (2) Vox כָּוָן, proprie *Oblatio proreatu*, sed *metonymicè*
pro hostiâ piaculari sumitur, ut ex Levit. 5. v. 6. planum
est, & alibi passim: eaqve significatione *Christo* accom-
modatur, Esa. 53. v. 10. Sive ergo כָּוָן *iniquitatem*, Esa. 53. v.
6. & ἀνομιάν, *peccatum*, Rom. 3. v. 3. 2. Corinth. 5. v. 21.
interpretetur, cum *Augustino*, *victimam pro peccatis*, sive,
cum *Bernhardo*, *peccatorem pro nobis factum*, in idem re-
cidit: namqve, & ut *victimæ*, & ut *peccator*, *Christus* nostri
loco reus pœnam persolvit. Nihili igitur sunt, quæcunqve
adversarii hæc ratione, contra *ἰουδαίων* *expiationis &*
satisfactionis, obvertunt.

Respon-
sio.

4. (γ) Deniqve *Satisfactionis & Redemptionis* eludere
equipollentiam inde conantur; *Initiò*, quasi *redemptionis* voce
simplex vindicatio, seu *liberatio sine pretio facta* innuatur, velut
Exod. 15. v. 13. Deuter. 7. v. 8. ibidem 9. v. 26. cap. 13.
v. 5. c. 21. v. 8. 2. Sam. 7. v. 23. Psal. 77. v. 16. ita Mo-

Quæ Non
sunt Re-
demtionis
nema.

sen à Stephano vocari ajunt *ἀσπασίην*, Act. 7. v. 35. & de *Jehová* dici, quòd *Christum* redemerit, Psal. 31. v. 6. Deinde urgent, *Requista* omnia propriè acceptæ redemptionis hîc non reperiri; quia (1) DEO nullibi dicatur dari *λύτρον*, (2) Pater ipse potius pretium dederit; nec (3) aliquid accedat DEO per solutionem pretii, & (4) absurdum sit, Diabolo, vanæ conversationi, execrationi legis, fuisse dandum *λύτρον*, à quibus Redempti dicimur. Verùm & hîc respondetur: (a) Etsi Redemptio interdum infert simplicem liberationem, quæ fit sine pretio; hîc tamen redemptionem veram & propriam intelligi liquet, ex mentione *λύτρον*, & adjectis determinationibus, per sanguinem Christi, Colos. 1. v. 14. sanguine pretioso Christi, 1. Petr. 1. v. 19. morte Christi intercedente, Hebr. 9. v. 12. itemq; ex opposito jure redemptorum, 1. Corinth. 6. v. 19. an ignoratis, vos non esse vestri juris? etiam ex Phrasibus, quibus emti esse dicimur, neutiquam sine pretio Est quippe hæc redemptio, non communis, quæ aliquando sine pretio esse potest, sed judicialis, semper pretium requirens. Sic *Mosis* redemptio, de quâ est Act. 7. v. 35 erat liberatio corporalis, quæ facta est sine pretio; nostra est spiritualis, pretio sanguinis & mortis Christi constans, 1. Corinth. 6. v. 20. ibidem 7. v. 23. Act. 20. v. 28. 1. Corinth. 5. v. 7. Hebr. 9. v. 12, 14. 1. Petr. 1. v. 19. 1. joh. 1. v. 7. Apoc. 1. v. 5. ibidem 5. v. 9. joh. 3. v. 16. Rom. 8. v. 32. 1. joh. 2. v. 2. &c. Christi verò anima redempta dicitur, Psal. 31. v. 6. metaphorice, per resurrectionem ex mortuis, non propriè, interveniente liberatore aut pretio. (b) DEO patri etiam *λύτρον* persolutum esse, patet Rom. 3. v. 25. 1. Timoth. 2. v. 6. Hebr. 10. v. 10. Pater enim *λύτρον* procuravit ratione decreti, acceptavit ratione meriti. (c) Si vel maximè per pretii solutionem nihil DEO accedat, suffi-

Res
sponso.

sufficit nihil justitiæ ejus, propter illam *solutionem*, decedere. (d) DEO datum est *λύτρον*, ut *judici*; non verò diabolo, peccato, &c. ut tortoribus nos captivos detinentibus.

5. Posterius; *An nempe doctrina de Satisfactione Christi Sacra Scriptura repugnet?* exinde stabilire iidem conantur; (1) Quia DEUS ante mortem Filii jamdum Mundum dilexerat, Joh. 3. v. 16. cum adhuc peccatores essemus, & inimici DEI, Rom. 5. v. 8. & Colof. 1. v. 21. (2) Quia passim Scriptura doceat, peccata nobis ex *merâ gratiâ*, non quòd pro illis aliquid DEO solutum est, remitti ac condonari. Unde accusant nos *Satisfactionem Christi* asserentes, quòd ex DEO clementissimo Caracallam aut Neronem aliquem truculentissimum efficiamus. (3) Quia *DEUS ipse nos* sibi reconciliavit, 2. Corinth. 5. v. 19. Colos. 1. v. 20. Ergo absolum erit, *Christum suâ Satisfactione* Deum nobis reddidisse propitium. (4) Quandoquidem jubemur *Deum imitari*, in condonandis proximo peccatis, Matth. 18. v. 33. Quod si itaque DEUS non condonet delicta sine satisfactione, utique liceret idem nobis quoque facere cum proximo; Quod tamen vetat Apostolus, Eph. 4. v. 31. seq. (5) Apostoli dicuntur *Ministri reconciliationis*, 2. Cor. 5. v. 19. Si autem *reconciliatio tota in Merito Christi* est, non poterunt Apostoli esse *reconciliationis ministri*. At facile quoque *Respondetur* ad hæc: (α) *DEUS nos dilexit* ante Mortem Filii, Joh. 3. v. 16. *dilectione Generali*, seu *affectu* ab æterno nostri miserendi: *Specialem* verò *dilectionem*, seu *Absolutionem ætalem* à peccatis, *Christus* nobis promeruit, Eph. 1. v. 6, 7. *Generalis misericordia Dei Meritum Christi* præcessit, sed ex *intuitu illius Meriti Reconciliationis gratia* subsequuta est. *Christi meritum* non in causâ fuit, ut Deus voluerit nostri misereri, sed ut *salvâ justitiâ suâ* id potuerit. (β) *Meritum Christi* non opponitur *DEI Misericordie*, sed

An satisfactio Christi si Sacris Literis repugnet? Photiniani assunt.

Respondetur.

sed *justitia*, quæ illud exigebat: Et *Gratia DEI*, non *Christi meritum*, sed *Nostrum* excludit. Etiam quamvis *Patri* persolutum sit *λύτρον*, manet tamen adhuc *Gratia gratuita*, (1) Quæ *Satisfactionis decretum*, Joh. 3. v. 16. Rom. 5. v. 8. 1. Joh. 4. v. 9. (2) Quæ *Gratuitam acceptationem*, quod alienum meritum pro nostro acceptat, Esa. 53. v. 5, 6. (3) Quæ *Applicationem beneficiorum Filii* misericordissimam, 1. Joh. 2. v. 2. ibidem 4. v. 10. Rom. 3. v. 25. (γ) Non sunt *εὐσέβεια*: *Pater nos sibi reconciliavit*, (1) Reconciliationis modum decernendo, (2) Filium mittendo, (3) Reconciliationem acceptando. *Filius* verò *nos reconciliavit Patri*, (1) Mortem subeundo, Rom. 5. v. 10. (2) *Ἀντίλυτρον* offerendo, 1. Timoth. 2. v. 6. (3) Inimicitiam interficiendo, Eph. 2. v. 15. *Reconciliatio* ergo nostra *Patri* convenit, ut *Causæ Primæ*, *Filio* autem, ut *Causæ propinquæ*: *Patri* quoad *Consilium*, *Filio* quoad *executionem*: *Patri* reconciliationis *medium* ordinanti, *Filio*, qui ipse *medium* fuit: *Patri*, ut *fonti* & *auctori*, *Filio*, ut *mediatori* & *redemptori*: *Patri* *inchoativè*, *Filio* *terminativè*: *Patri* *originaliter*, *Filio* *formaliter*: *Patri* *procuratoriè*, *Filio* *meritoriè*, 2. Corinth. 5. v. 19, 21. Colos. 1. v. 12, 20, 22. (δ) *Misericordia DEI* aliud est, aliud ejus *Misericordia* *modus*: illam jubemur imitari, non hunc. καὶ ὅτι, sicut, Luc. 6. v. 36. non est *similitudinis* & *equalitatis*, sed *existentiæ*. *DEUS* enim cum *Judex* sit, *Satisfactionem* merito urget, quam nos læpe remittere, ex charitate Christianâ & Humanitatis sorte, possumus ac debemus. (ε) *Christus* nos reconciliavit *meritoriè*, *acquisitivè*, *principaliter*; *Ministri* nos reconciliant *DEO* *oblativè*, *applicativè*, *ministerialiter*. Hæc igitur secum nullo modo pugnant, ut Photiniani opinantur. Cum itaque prorsus consentiat Scripturis, *Christum* Merito suo pro *Hominum Peccatis* *satisfecisse*, oriosa proinde *Questio* erit: *An Deus nobis Peccata jure condonare potuerit, nullâ pro ipsis Satisfactione acceptâ?* ceu statuunt adversarii.

6. *Queritur hinc secundo: An DEUS voluerit, citra satisf-* 121
factionem, peccata hominibus remittere? Ad probandum affir-
mativam Sociniani ostendere volunt, (1) Qvòd in V. T.
sine merito Christi homines salvati fuerint, exemplo Abelis,
qvi justam tantummodo vitam egisse dicitur, Math. 23.
v. 35. exemplo quoque temporis Noa, ubi nihil nisi peniten-
tiam DEUS requirit, Gen. 6. v. 3. 1. Petr. 3. v. 20. item At refel-
exemplis aliquot post Mosen, ubi tantum mutandorum morum, & luntur
nulla satisfactionis mentio est, Deut. 4. v. 30. ibidem 30. Scriptur
v. 1, seqq. Psal. 32. v. 1, seq. Ezech. 18. v. 21, seqq. ibi- ris.
dem 33. v. 14, seqq. (2) Qvòd in N. T. DEUS idem velit
facere; cum aliàs sequeretur, (a) Tempora Christi fuisse
rigidiora temporibus ante Christum, nec tam liberalem
fuisse DEUM in his seculis gratia, quàm in illis ira. (β)
DEUM non instituisse talem remissionem peccatorum sub N. T.
qualem in Vetere promiserat, Jer. 31. v. 31. (3) Qvòd hæc
planè contraria sint, Nos à Christo accepisse remissionem peccato-
rum, & Christum pro Nobis satisfecisse. Aut enim Remissio
peccatorum satisfactionem præcessit, aut secuta est, aut utraqve,
remissio & satisfactio, conjunctim contigit. Non primum; quia,
remittente DEO, satisfactione opus non fuit: Non secundum;
quia nihil remitti potest illi, pro quo plenè satisfieri debet:
Non tertium; quia debito, vel remisso vel satisfacto, nihil e-
xigi potest. Sed nihil hæc contra manifestam veritatem
habent roboris. Namq; respondetur (1) Patres in V. T. quod
attinet, promissiones de Morte Christi jam inde à lapsu existi-
tisse, & Patres illis se contra vita pravitatem consolatos,
Sacrificia nempe, Christi meritum repræsentantia, usque ad
tempora Messia durare debuisse; etiam Patres ipsos, utpote
Abelum, Gen. 4. v. 4. Noam, Gen. 8. v. 20. Judæos, ante
& post Mosen, sacrificia tractasse: quæ sine fide in ventu-
rum Messiam nihil profuerant, Hebr. 11. v. 6, Optimè igitur

122 tur *Satisfactio* cum *Vita* mutatione & novitate consistere potuit. Requirit enim DEUS *Satisfactionem* ex parte sua, *Vitæ* autem *mutationem* & *novitatem* ex parte nostra. Quod (2) *secula* N. T. concernit, nullo modo sequitur, *rigidiora* & *strictiora* nunc fore *Gratiæ* tempora, si unum & eundem *Mediatorem* cum populis V. T. habemus, ex Hebr. 13. v. 8. Etiam *Jeremias*, allegato loco, ad *abrogationem* oneris *Mosaici* respicit, ceu patet ex Hebr. 10. v. 16, seqq. ibidem 9. v. 15. non verò ad *novum* aliquem *modum* remittendi *peccata*. Denique (3) *Satisfactionem* & *Remissionem* non esse simpliciter *opposita* sive *contraria*, constat inter alia, ex Levit. 4. v. 31, 35. ubi *Expiationi* sacerdotis *Remissio* peccati conjungitur. Aliàs, *remissio absoluta* quidem cum *satisfactione* pugnat; *DEI* verò *remissio conditionata*, *satisfactionis* effectus est. Excludit quidem remissio *solutionem propriam* ejus, cui fit remissio, sed non omnem simpliciter *alterius* & *alienam*: Sicut *Satisfactio*, ratione *Christi*, meræ erat liberalitatis; ratione *Nostri* autem, *Christi* passione & morte constitit.

An in actibus Christi Exinanitionis & Exaltationis, vis aliqua Meritoria collocanda sit? Photiniani illud ἀποτόμως negant, quòd nusquam id in Scripturâ doceatur. Verùm ex adverso, Meritum Christi in Scripturâ verè doceri & exprimi, imò exstare & adstrui, etsi non ἀυτολεξῆ & quâ Vocabulum, secundum rem tamen & phrasium equipollentiam, ac Consequentias evidentes, tam circa actus Exinanitionis, quàm Christi Exaltationis, clarissimè patet. Quâ Actus Exinanitionis; (1) Ex Act. 20. v. 28. quia ὁ Θεὸς παρέλαβεν τὴν ἐκκλησίαν διὰ τῆ ἰδίας αἱματός, DEUS acquisivit sibi Ecclesiam proprio sanguine; Quod explicatur, Apoc. 5. v. 9. per ἡρόσε τῷ Θεῷ ἡμᾶς ἐκ τῆ ἁμαρτίας, emit nos DEO in suo sanguine, ἐκ πάσης Φυλῆς.

An in actibus Christi Exinanitionis & Exaltationis vis aliqua Meritoria sit? Contra præfractè negantes Photinianos id ex Sacra Scripturâ adstruitur.

Φυλῆς καὶ γλώσσης, καὶ λαῶ καὶ ἔθνης, ex omni tribu & lin-
 gva. & populo ac gente. Etiam vox *πελευθεῖσθαι*, Ac-
 quirere, de Liberationis nostræ opere in Scripturâ occurrit,
 Eph. i. v. 14. i. Theff. 5. v. 9. Unde ἀπολύτρωσις *πελευθει-*
σεως, redemptio seu vindicatio acquisitionis nostræ, & *πελευθί-*
ησις σωτηρίας, Acquisitio Salutis nostræ, Christo tribuitur,
 (2) Ex Hebr. 9. v. 12. *Per proprium sanguinem ingressus est*
semel in Sancta, αἰωνίαν λύτρωσιν ἐνεργήσας, eternâ re-
 demtione inventâ, seu postquam eternam redemptionem inven-
 rat. Declarat id Apostolus, Eph. i. v. 7. Ἐν ᾧ (Χριστῷ)
 ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τῶ ἁμαρτῶν ἡμῶν, in quo, nempe
 Christo, habemus redemptionem per Sanguinem ejus. Confer
 Colof. i. v. 14. Et quidem ἀπολύτρωσιν ἐνεργήσας nihil si-
 gnificare potest, quàm qui Redemptionem promeruit.

8. Deinde idem Christi Meritum innuitur, quâ Actus quoque
 Exaltationis; (1) Rom. 8. v. 34. ubi Condemnationi nostræ
 propter peccata, non tantum Christi Mors opponitur,
 sed simul Actus Exaltationis ipsius, sicut Resurrectio, Sessio
 ad dextram DEI, & Intercessio pro nobis apud Patrem. Unde
 Illatio est firmissima; Per quos Christi actus liberati sumus
 à Condemnatione, illi etiam sunt meritorii, atque ad Me-
 ritum Christi pertinent: Atqui per Actus Exaltationis, hîc
 ab Apostolo indigitatos, liberati sumus, ut non sit qui con-
 demnet; Ergo. Hinc B. D. Balduinus ad hunc locum, a-
 phorismo 22. ait: *Finis Mortis & Resurrectionis Christi, ut*
& omnis subsequente gloria, non exemplum duntaxat nostræ Imit-
tationis est, sed potius Meritum Redemptionis. Nihil enim aliud
opponere possumus accusationi Satanae & Legis, quàm Christum,
qui pro nobis Legi subiectus, & maledictum factus, condemna-
tionem abstulit à nobis, & justitiam peperit. Et B. D. Hunnius
 ad hæc Apostoli verba annotat: *Habent Electi intercessorem*
& patronum Christum, causam ipsorum egregiè agentem; quippe

124. qđi mortuus pro ipsis, hęc suā morte Peccata illorum delebit, resurrectione suā iustitiam illis attulit, & nunc ad dexteram DEI sedens, vi & plenitudine infiniti sui meriti pro ipsis perpetuò intercedit. (2) Colof. 2. v. 14, 15. (ubi perfecta à Christo nostra Redemptionis Modus, ab Apostolo describitur, per Deletionem Chirographi, & Exspoliationem Principatum ac Potestatum) suppeditatur Argumentum ejusmodi: Per quos actus Christi, condonata non modò nobis sunt omnia delicta, sed & triumphus ab omnibus nostris hostibus partus est, illi utique sunt Meritorii, & Meritum Christi spectantes: At Delectio Chirographi, sive Paradisiaci, sive Mosaici, sive conscientiæ, in Peccatorum quorumvis remissionem, per Mortem Christi & Sanguinis effusionem, 1. joh. 1. v. 7. etiam Exspoliatio Principatum ac Potestatum, ut palàm ducerentur in triumpho, ad acqvirendum nobis de Satanâ & Inferno Victoriā, Hebr. 2. v. 14, 15. sunt Actus illi Christi, Exinanitionis & exaltationis; Ergo. Hinc concludit B. D. Balduinus in loci allegati Commentario: *Destructum quidem est regnum Satanae per Christum, in salutem totius mundi, sed precedente destructione Chirographi, quod adversum nos erat. Et infert: Qui non patiuntur Sanguine Christi chirographum peccati in conscientiis suis aboleri, his frustra Christus mortuus est, & in hos jus habet Satan.*

Refutatur ad
versarii.
Objectio
1,
Respon
sio.

9. Oggerunt hic Photiniani varia, quibus Meritum Christi annihilare quærent. Utpote (a) Meritum esse contra naturam satisfactionis, nempe opus indebitum; cum satisfactio contra sit debiti solutio de jure, nec Gratiā mereatur. Unde concludunt, Christum pro nobis satisfaciētem, & solventem quod pro nobis DEO debuerat, sic nihil esse nobis promeritum. Sed responsio est in proclivi; Nempe (1) Meritum & Satisfactionem, si respectu ejusdem, vel subjecti & finis cui, vel objecti, considerentur, non posse

posse quidem unâ consistere. Verum, quia à parte ob-
 jecti, Satisfactio DEI justitiam respicit, Meritum autem ejus-
 dem misericordiam; à parte verò subjecti & finis cui, Satis-
 factio præstita sit DEO, ad leniendam ejus iram, Meritum
 denique hominibus acquisitum, ad recuperandam DEI gra-
 tiam: hinc, Satisfactionem & Meritum Christi non esse *ἀόυσια*
 aut impossibilia, evidenter manifestum fit. (2) Solu-
 tio quidem proprii debiti non est meritoria; at secus se res
 habet in solutione debiti alieni, quâ alteri, utpotè homini
 sub Satanâ captivo, immunitas acquisita est. Ajunt (β) Re-
 demtionem nostri per Christum esse tantum Metaphoricam, sine ullo
 pretio; sicut absque pretio Moses, qui fuit typus Christi, liberavit
 Israëlitas, appellatus propterea *λυτρωτής*, Act. 7. v. 35. etiam
 quia vocabulum redimere ita accipiatur, Exod. 15. v. 16
 Deut. 9. v. 26. Psal. 77. v. 16. Heb. 11. v. 35. quin Christu.
 ipse redemptus dicatur, etsi tantum metaphoricè Psal. 31. v.
 6. At respondetur (1) distinguendo inter redemptionis signifi-
 cationem, formalem & effectivam, spiritualem item & corpo-
 ralem redemptionem. In significatione quidem effectivâ, cum
 Redemptio notat liberationem corporalem, ut in adductis testi-
 moniis liberationis Israëlitarum ex Ægypto, metaphorica
 illa & sine pretio, interdum habet locum: At in significa-
 tione formali, de liberatione spirituali usurpatâ, semper pre-
 tium mortis Christi supponit, ut ex Scripturis constat. (2)
 Moses fuit typus Christi, in officio prædicandi & liberatione
 in genere, non in modo redemptionis. (3) Redemptio, quâ Chri-
 stus liberatus est, fuit Extrajudicialis, ideòque pretio opus
 non habuit: verum nostra redemptio judicialis est, pretium
 igitur necessariò requirebat.

Objec-
2.

Res
sponsio.

Objec-
3.

10. Objiciunt (γ) non potuisse Christum præstare ea
 omnia, quæ nos facere debueramus; quia ipse pro se præsta-
 re illud debuit, ex ordinatione patris, Gal. 4. v. 4. imò i-
 plam

126 ipsam quoque subire Mortem, Joh. 10. v. 38. etiam ipse pro se Præmium reportavit, longè supra labores & mortem suam, Phil. 2. v. 9. seqq. hinc passione & morte suâ pro aliis satisfacere non potuit: quippe *justitia unius fieri alterius non potest, tantò minus innumerabilium.* Respondetur autem (1) Sicut Christus non propter se, sed propter nos factus homo est; ita non propter se, sed propter nos est in Mundum missus, & Legi subiectus, ut nempe nos legi obnoxios redimeret, quò adoptionem filiorum reciperemus, Gal. 4. v. 4, 5. Est enim Christus non nudus homo, sed Θεάνθρωπος, etiam secundum humanam naturam Dominus Sabbathi, Matth. 12. v. 8. Marc. 2. v. 28. & sic consequenter totius Legis. (2) Obediens factus est Christus Patri usque ad Mortem, Phil. 2. v. 8. non necessitate natura, sed æconomiâ nostræ Redemptionis; Sicut etiam vis Meriti Christi, non Nature Humana, quâ natura, sed quâ DEO unita, adscribenda venit, ut inde exuberantia Meriti profluat. (3) Vox Dî, propterea, Phil. 2. v. 9. non Causam exaltationis, sed Consequentiam Paternæ Promissionis notat: quia namque pro se non laboravit, ideo nec pro se Præmium tulit propter laborem, sed tantum consequenter ex DEI promissione. (4) *Justitia Christi, etsi ratione actus est aliena, fit tamen nostra ratione Imputationis, Rom. 4. v. 3, 5. 9. &c. Gal. 3. v. 6.* Obvertunt (δ) Vel majorem fuisse Filii amorem erga homines, quàm Patris, si dicatur Filium sibi ipsi satisfacisse & Patri, Patrem autem non sibi ipsi satisfacisse: Vel si solus Filius satisfecerit, tolli unitatem voluntatis inter Patrem & Filium; Quippe Filius, si nobis iratus, indignus ipse Satisfactione, non iratus verò, à Patre dissensit, quomodo tollitur Voluntatis unitas. Quare Satisfactio Christi, ejusque Meritum, consistere nequeunt. Atqui Respondetur breviter, (1) Esse Ignorantem Elenchi, in Oppositione eorum, quæ subordinanda sunt, & confusione ordinis Personarum.

Respon-
sio.

Objectio
4.

Respon-
sio.

Pater

Pater enim nos æquè dilexit ac Filius, quin tamen Pater moreretur, id obstitit, quòd incarnatus non est. Uterque Pater & Filius irascebatur, secundum rigorem justitiæ; uterq; placabilis est, secundum temperamentum Misericordiæ. Una etiam utriusque est Voluntas reconciliationis, licet Modus executionis differat. (2) Sarcasmus Ostorodi, quærentis: An Spiritus S. in reconciliatione DEI, fuerit à parte Patris aut Filii? Impugnat non modò Meritum Christi, sed pariter existentiam Spiritus S. adeoque consequenter ipsum Trinitatis mysterium. Sed hîc inter personas Divinas, nulla hostilis voluntatum repugnantia fingenda erit, at mirabilis Operationum Oiniovnia attendenda, in quâ Spiritus S. unitissimè utrinque concurrat.

II. *Obijciunt (ε) Metonymicè tantùm ea tribui morti Christi, quæ post secutæ resurrectioni, adeòq; ejus Potestati divinæ competunt. Idque demonstrare nituntur ex variis Scripturæ locis; ut Hebr. 9. v. 15. ubi apertè affirmatur, morte Christi interveniente promissionem accipi æternæ hereditatis. Joh. 12. v. 32. dicit Christus, attracturum se omnes, cum exaltatus fuerit; ergo Metonymicè cause salutis attribuuntur morti Christi, quæ tamen resurrectioni ejus competunt; utpote resurrectio nostra, I. Corinth. 15. v. 14, 17. regeneratio, I. Petr. 1. v. 3, 21. item Hebr. 2. v. 14. per mortem Christi dicitur diabolus destructus, cum tamen sic diaboli imperium se valde exseruerit; quare verba, de destructione diaboli per mortem Christi, non de ipsâ mortis passione accipienda ajunt, sed quòd post mortem Christi diabolus destructus sit, nempe per Christi exaltati potentiam. Atque sic in morte Christi nullam meriti rationem, aut vim meritoriam salutis, agnoscere volunt. Sed Respondetur, notandum esse, (1) per Metonymiam sæpissimè tribui causa efficienti vel antecedenti, quod esse-*

Obiectio

51

Respon-
sio

effecto sive *consequenti* rei alicujus tribuendum erat. Inde enim est, quod *morti Christi* attribuitur id, quod ejusdem *resurrectioni*, & maxime *Potestati* ejus *divina*, competit. Etiam ipsa *Christi Mors* vim habet non vulgarem, in nobis *desiderium Salutis* excitandi; multo tamen plus valet *Christi Resurrectio* & *Exaltatio*, & *summa* ejus *Potentia*, quam *Mors ipsa*: Sicut inde argumentatur *Apostolus*, Rom. 5. v. 10. ibidem 8. v. 34. (2) Nihilominus, in hoc momento, *Nostrates* contra urgent, (a) Quod sine *Sanguinis effusione* nulla sit *remissio*, Hebr. 9. v. 22. (b) Nos *Sanguine Christi* emundari a peccatis, 1. Joh. 1. v. 7. Hebr. 9. v. 12, 14. (c) *Christum* dici *mortuum* propter *peccata nostra*, Rom. 4. v. 25. (d) *Reconciliatos nos esse DEO* per *Mortem Filii* ejus, Rom. 5, v. 11. (e) Quod *Peccata nostra* pertulit in *corpore suo* super *lignum*, 1. Petr. 2, v. 24. &c. Quapropter (3) Quando ipsi quoque *Resurrectioni* eadem *Effecta* adscribuntur, quæ *Christi Morti*, id non *exclusive* aut *opposite* intelligendum erit, quasi *Mors Christi* ad *expiandum peccata*, & *Salutem promerendam*, nihil ponderis habuerit: Sed accipiendum illud, (a) respectu *Manifestationis*; quia *Resurrectio Christi* est evidens *Redemptionis* testimonium: (b) respectu *Confirmationis*, cum ideo *Christus surrexerit*, ut *justitiam* *credentibus confirmaret*; quippe adhuc de *Meriti sufficientia* dubitandum esset, si *Christus in morte mansisset*, & *morte* adhuc *dominante*, nondum haberet locum *Peccatorum abolitio*. (c) respectu *Applicationis*, ut per *resurrectionem* & *vitam* ejus *servaremur*, & *beneficia Christi* *morte* *parta* per *potentiam ipsius* nobis conferrentur: (d) respectu *Absolutionis actualis* a peccato, Rom. 8. v. 34. Atque eodem sensu reliqua dicta allegata intelligenda veniunt.